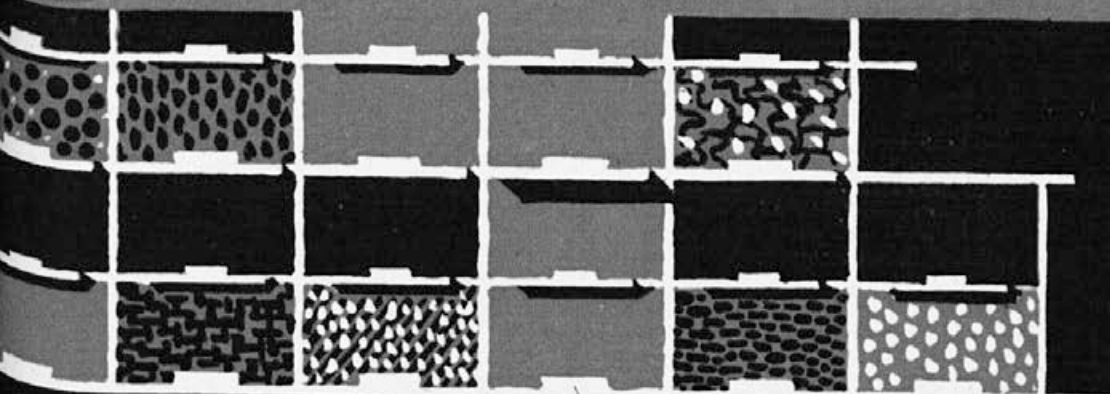

SLOVENSKI ČEBELAR

1961

LXIII – ŠT. 10

VSEBINA

Janez Gosposvetski: Ne plujmo v lastno skledo!	225
M. B. Nickelson: Začetek in konec mojega čebelarjenja v Sloveniji	228
Virmašan: Napredno kmetijstvo in čebelarstvo	231
J. Fašalek: Stari čebelarski pisci o čebelah in čebelarjenju (Nadaljevanje)	235

NAŠA ORGANIZACIJA

Izid tekmovanja za Janševe nagrade	237
Poročilo o X. rednem občnem zboru Zveze čebelarskih društev Slovenije (Nadaljevanje)	237
Iz Lendave	239
Uspelo predavanje v Veliki Nedelji	240
Čebelarsko društvo Kranj	240

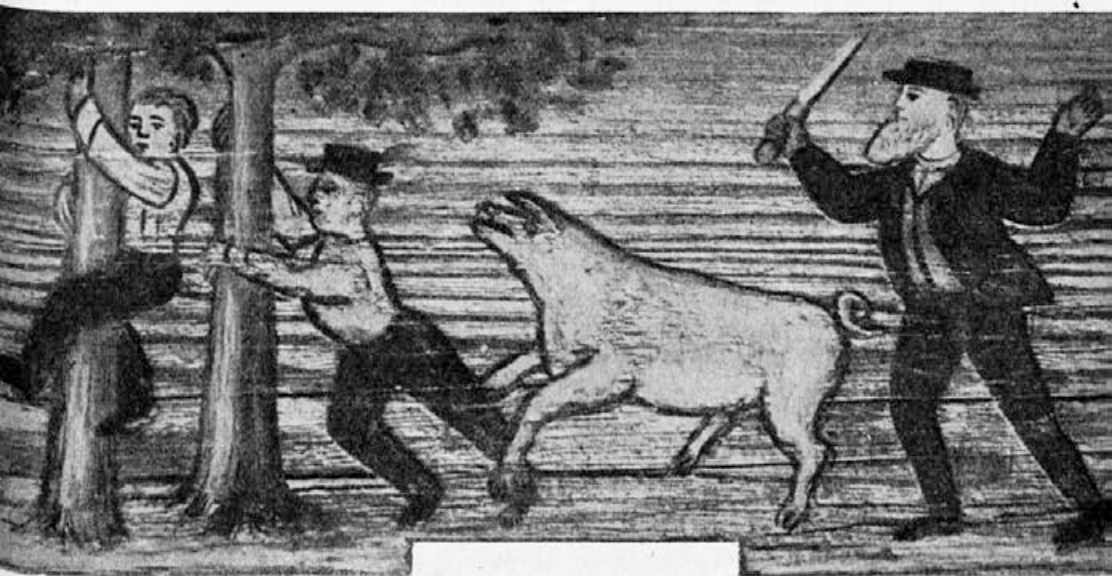
PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Maščevalni prašič

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za mesec avgust. Iz uredništva. Pozivamo. Za tiskovni sklad. Opozorjamo. Vezani letniki Slovenskega čebelarja. Radijska predavanja. Obvestilo mariborskim čebelarjem.

List izhaja vsakega 24. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 780 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojčec. Letna naročnina za nečlane 900 din, za inozemstvo 1200 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 100 din, na 16 straneh 50 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka čekovnega računa pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

NE PLJUJMO V LASTNO SKLEDO!

JANEZ GOSPOSVETSKI

Da bi čebelarji pljuvali v lastno skledo, je skoraj nemogoče, saj so znani kot snažni ljudje. Pa se vendar včasih zgodi kaj takega, in sicer pri prodaji medu. Če imaš med, ga daš kupcu in stvar je opravljena. Mar ni tako? Da, na videz je tako, vprašanje pa je, ali si dal kupcu zares to, kar je želel od tebe dobiti. Če je temu tako, je vse v redu. Lahko si zadovoljen, ker bo kupec kasneje spet prišel k tebi po med. Tudi bo povedal svojemu prijatelju, kje je dobil dober, okusen in čist med. S tem si si pridobil odjemalca, hkrati pa si si zagotovil prodajo odvečnega pridelka. Vse drugače pa je, če kupca nismo zadovoljili. V tem primeru bomo s trdom prodali med, posebno ob dobrih letinah, ko ga je povsod dovolj.

V našem rudniškem območju razpečamo čebelarji zlahka ves med med delovnim ljudstvom. Še premalo ga imamo včasih. Sicer je bilo v letih po prvi svetovni vojni to nekoliko težje, ker so ljudje takrat kupovali med le bolj za zdravilo, in še to v zelo majhnih količinah. Če je v dnevih pred prazniki, kot n. pr. o Božiču, prodal posamezen trgovec kak škaaf medu za potice, je bilo to že veliko. Takrat so mnogi čebelarji celo krošnjarili z medom. Nosili so ga okrog v kantah in ponujali po stanovanjih.

Po zadnji vojni se je stvar bistveno spremenila. Med kar lahko prodamo. Temu je pripomogla večja kupna moč delavstva in pa boljša poučenost ljudstva o vrednosti medu. To je predvsem zasluga časopisov in radia, ki so v člankih in predavanjih pojasnili, kaj pomeni med za ljudsko zdravje. To je vsem v korist, ne samo kupcem, temveč tudi čebelarjem.

Sedaj pa je od nas čebelarjev odvisno, da tega ne zlorabimo. Naša dolžnost je, da z neoporečnim blagom in pošteno reklamo še bolj dvignemo potrošnjo medu. Skušnje pa so pokazale, da temu včasih nismo kos.

Da ne bi prišlo do diskreditiranja čebelarjev, je treba paziti na dve stvari. Prva je cena medu. So čebelarji, ki z zastarelim načinom čebelarjenja pridelajo zelo malo medu. Tem je cena medu, kar je povsem razumljivo, vedno prenizka. Pred leti sem bil sam tarča napadov takih čebelarjev. Ker sem takrat prodajal med kg po 300 din, sem se jim hudo zameril. Očitati so mi celo »nelojalno konkurenco«. Priznam, da sem prodajal med tako rekoč pod ceno, toda imel sem pred očmi svojo mladost, ko sem si neznansko želel medu, a mi ga starši niso mogli kupiti, ker je bil zanje predrag. Zato danes kar rad pozabim na trud in stroške, ki jih imam s čebelami, pa sem vesel, če dobi med otrok, ki živi v slabših razmerah. Popolnoma razumem tovariša Bukovca, ki je nekoč dejal, da bo srečen, če bo imela vsaka družina lonec medu. Zato grajam tiste, ki izkoriščajo zadnjo slabo letino in šušljajo o nekih 800 din za kg medu.

Druga, veliko bolj škodljiva stvar je blebetanje, da uporabljajo nekateri čebelarji za proizvodnjo medu sladkor. Take govorice izvirajo navadno od čebelarjev-mazačev, ki imajo prav malo čuta za potrebe čebel. Če čebele niso nabrale jeseni dovolj medu zase, jim milostno dajo nekaj kilogramov sladkorja, da revice zimo nekako preživotarijo. Spomladi so družine, ako niso že prej poginile, tako oslABLJENE, da mine precej paše, preden se opomorejo. Takrat ima dober čebelar največkrat že polna medišča, medtem ko so medišča čebelarja-mazača prazna. Potem pride tisto najhujše. Dober čebelar toči, mazač pa v goli zavisti razglaša, da je sosed točil med iz sladkorja. Pošten čebelar se seveda za takšne izjave ne meni, drugače pa jih sprejemajo nepoučeni ljudje. Ker ti nimajo pojma o čebelarjenju, ne morejo razumeti, zakaj in kako uporablja čebelar sladkor, zakaj ga porabi nekdo več, a drugi manj. Zato zlahka nasedejo čebelarju-mazaču, ki jim to raztolmači na svoj način. Naša dolžnost je, da takšne čebelarje razkrinkujemo in omejujemo njih podlo početje.

Pri nas v Sloveniji imamo raznovrstne paše in zato tudi različne vrste medu. Vsak med pa ima svoje posebnosti, ki jih mora znati čebelar pojasniti kupcu medu. Potem mu bo tudi zlahka pojasnil, s kakšnim blagom mu more postreči. Čebelar bi moral biti nekakšen psiholog, da bi takoj spoznal, kakšnih misli oziroma želja je kupec. Vzemimo primer! Potrošnik je kupil prejšnje leto pri čebelarju A pravi cvetlični med. Med je bil, ko ga je kupil, tekoč, pozimi pa se je strdil. Drugo leto je kupil med pri čebelarju B-ju. Ta mu je dal smrekov med, ki pozimi ni kristaliziral. Kupec sedaj premišljuje, kaj je bilo pravzaprav z onim prvim medom, ki je kristaliziral v drobna zrnca. Ali mu ni morda čebelar A prodal med iz sladkorja, saj so zrnca na moč podobna sladkornim kristalom. Pa gre tretje leto spet po med k čebelarju B-ju. Pove mu, da je bil njegov med (smrekov) zares pravi, ker je ostal tekoč tudi pozimi. Nadalje pove, da ga je kupil leto prej pri čebelarju A-ju, da pa se je ta spremenil v zrnca, ki so bila zelo podobna sladkornim. Če je čebelar B pošten, bo kupcu razložil razlike med vrstami medov, če pa ni, bo začel čekati, da porabi čebelar A vsako leto veliko sladkorja in da ima najbrž le takšen med iz sladkorja. Kupec

mu bo to seve verjel, postavimo pa, da je pri njem spet naročil nekaj medu. Ker čebelar B tokrat ni imel smrekovega medu, mu je dal lepo tekoč med, ki so ga čebele pridelale iz hrastove mane. Čez nekaj časa je ta med kandiral in kupec je bil prepričan, da so vsi čebelarji goljufi. No, tako se je njegovo podtikanje maščevalo nad njim samim, kajti zloba je kakor bumerang, ki lahko ubije ob povratku tudi strelca.

Dejstvo je, da je mogoče vrsto medu mikroskopsko določiti po obliki cvetnega prahu tiste rastline, na kateri je bil nabran. Dr. Zander je izdal obširen atlas pelodnih zrn, iz katerega je razvidno, da so ta pri vsaki rastlini drugačne oblike (valjaste, okrogle, zvezdaste itd.) Na pogled in po okusu pa je včasih zares težko ugotoviti, kakšnega izvora je med. Jaz sem leta 1958 sredi maja kar na mah imel nastavljena medišča polna. Satje je bilo povsem zaneseno ter čez in čez zadelano. Ko sem med iztočil, je bil ta svetlorumene barve in močno aromatičnega okusa. Med se mi je zdel tako dober, da sem ga precej shranil za lastno uporabo. Poleti je kmalu kandiral in postal rumenkastobebe barve. Kje je bil nabran, ne vem. Lahko bi izviral z repice ali javora. Ker pa je bilo tedaj pri nas repice le malo posejane in ker ima repični med slab okus (Dr. Joachim Evenius: »Biene und Bienenzucht«, stran 199), je bil verjetno nabran na javoru. Značilno je bilo zanj, da je učinkoval kot odvajalno sredstvo, najbrž zaradi obilice cvetnega prahu, ki ga je vseboval. Isto so mi povedali tudi okoliški čebelarji, ki so točili takrat takšen med. Ta primer je zgovoren dokaz, kako previden mora biti čebelar, če si hoče pridobiti zaupanje kupcev.

Mnenja sem, da smo pri nas še premalo storili za večjo potrošnjo medu. Naša skrb naj bo, da bo čim več ljudi uživalo med. To bomo dosegli s pošteno propagando in sodobno embalažo. Za propagando so zelo primerne brošure, ki pojasnjujejo razne vrste medu, njih lastnosti in zdravilnost. Pred leti je trgovina Medeks izdala knjižico »Med — hrana in zdravilo«. Kako potrebna je bila, kaže že to, da je bila hitro razprodana. Čudim se, da ni bila pozneje ponatisnjena. Mislim, da bi moralo biti takega branja vedno dovolj na zalogi. Še več! Tudi čebelarji bi morali imeti primerne letake, ki bi jih razdeljevali kupcem, da bi se poučili, kako koristno je uživati med. Take letake imajo v Zahodni Nemčiji in Ameriki, pa morda še kje drugje. Navadno jih založi čebelarska organizacija in jih dobe člani pri večjem odvzemu ceneje. Kaj pa pri nas? Morda bi Zveza glede tega kaj storila.

Pa še nekaj besed o embalaži medu! Primerni kozarci, bodisi stekleni ali iz impregnirane lepenke, bi nam zelo prav prišli. Spominjam se, da sem pred leti na neki čebelarski razstavi razstavil 20 papirnatih lončkov, opremljenih s predvojnimi etiketami. Mnogo žensk je naravnost planilo proti meni s prošnjo, naj jim jih prodam. Vidimo torej, da so tudi lepe etikete privlačne za kupca. Ko gledam danes razne izložbe, kako okusno so urejene, se tiho sprašujem, zakaj smo čebelarji pri tem tako nerodni. To svojo nesposobnost smo občutili zlasti pri aranžiranju čebelarskih razstav, ko nismo mogli dobiti nikjer primernih etiket. Ali nam ne bi Zveza priskočila na pomoč in založila take etikete? Saj je že pred prvo svetovno vojno imelo Čebelarsko društvo na zalogi lepo barvane etikete po predlogi slikarja Gasparija, čeprav tedaj še nismo posvečali toliko pozornosti reklami.

Tudi razne prireditve so zelo primerne za prodajo medu in medenih proizvodov. Pokojni John Ferlin v Lemontu USA je priredil 8. septembra vsakega leta nekakšno čebelarstvo veselico. Na njej je bilo mogoče dobiti med v kozarcih od 0.10 do 5 kg, opremljenih z ličnimi etiketami. Ves med, kolikor ga je pridelal, je tisti dan prodal in izkupil zanj do 2000 dolarjev. Ljudje so se pripeljali na veselico v 200 osebnih avtomobilih in 30 avtobusih.

Da, da, tudi pri nas bomo morali biti nekoliko bolj iznajdljivi, če nočemo, da nam bo med obležal v kantah. Letos ga res ni, toda prišle bodo spet dobre letine in takrat se bo pokazalo, ali smo čebelarji na mestu.

ZAČETEK IN KONEC MOJEGA ČEBELARJENJA V SLOVENIJI

M. B. NICKELSON, La Jara. Colo. U. S. America

Po smrti mojih staršev sta me kot sedemletnega dečka vzela k sebi dobra teta Barbara in njen mož Matevžek, ki sta živela v Volaki ob vznožju plešatega Blegaša na koncu Poljanske doline. Ob potoku Volašici sta imela dobro idoč mlin na tri pare kamnov, nekaj zemlje s sadnim drevjem in eno kravico. Poleg tega sta imela majhno, a lepo čebelarstvo. Mlin me je zanimal zaradi vrtečih se kamnov in velikih, lesenih koles, ki jih je gnala bistra Volašica. Najbolj pa so me zanimale čebele. Čebelnjak je bil blizu hiše, ob čebelnjaku pa je stala klop, na kateri sem presedel ure in ure ter opazoval marljive čebele, kako so odhajale iz panja in prihajale domov z raznobarnimi hlačicami na zadnjih nogah.

Vsako leto v marcu je Matevžek s pomočjo sosedov na krošnji prenesel svoje čebele k Bajtarju pod Blegaš. Holmci in bregovi tam okrog so bili prekriti z žametasto preprogo cvetočega resja. Z Matevžkom sva vsako nedeljo po jutranji maši odšla k čebelam pod Blegaš. Bajtar je imel velik čebelnjak, ki je bil na uporabo raznim čebelarjem za majhno najemnino. Včasih je bilo tam precejšnje število panjev in čebele so letale na pašo, da je bilo veselje. Njih vrvenje in šumenje mi je bila najprijetnejša godba.

Matevžek me je večkrat povabil v čebelnjak, kjer je odpiral panj za panjem in mi kazal, kako čebele grade prelepo belo satje. Ko so začele cveteti češnje in drugo sadno drevje, smo prenesli čebele nazaj na staro mesto, kjer se je kmalu pričelo rojenje. Neke pomladi malo pred rojenjem je rekel Matevžek: »Vidim, da ljubiš čebele; podaril ti bom panj; izberi si ga preden pride kupec.« Ne morete si predstavljati, kako sem bil tega vesel. Šel sem pred čebelnjak in skrbno opazoval čebele, pa tudi slike na panjskih končnicah. Izbral sem si panj s sliko sv. Jurija. Bila je to najlepša podoba in panj po Matevžkovi trditvi eden izmed najboljših. To darilo je bilo velikega pomena v mojem nadaljnjem življenju. Devet let sem bil star tedaj in od tistikrat pa do danes sem bil samo dve leti čisto ločen od čebel.

Panj, ki mi ga je bil podaril Matevžek, mi je dal tri roje. Matice so se kmalu sprašile in, ker je bila dobra paša, so vse štiri družine lepo napredovale. Tisto leto je medila ajda in vsem boljšim družinam je bilo treba

dati naklade. Prvi roj mi je napolnil dve nakladi. Trekovec je imel pravilno težo za zimo, drugi trije pa so bili pretežki in jih je bilo treba spodrezati. Imeli smo lep pridelek medu, a nikakega točila ali kake druge priprave, s katero bi dobili med iz satja. Matevžek je našel nekega čebelarja, ki se je razumel na tako opravilo. Prinesel je s sabo veliko pločevinasto posodo z nekakim rešetom. V to rešeto je natlačil nekaj medenega satja in ga z rokami stiskal v gruče. Po končanem opravilu smo imeli napolnjenih več lesenih veder z razmeroma lepim medom. Vsako čebelarsko opravilo me je zanimalo, toda to mečkanje satja z rokami mi ni ugajalo.

Prišla je druga pomlad mojega čebelarjenja. Čebele so prezimile dobro; prenesli smo jih na reso pod Blegaš in kot navadno ob cvetju česenj prinesli nazaj. Rojile so zgodaj in roji so se dobro razvijali. Po pomladanski paši je bilo nekaj donosa s travniškega cvetja, toda to ni izdalo dosti. Hoja ni medila, ajda tudi ne. Na jesenski resi so čebele pridobile toliko, da so imeli deloma vsi panji potrebne zaloge medu za zimo. Jaz sem zazimil enajst panjev. Naslednjo pomlad sem pet od njih prodal po deset kron. Matevžek jih je prodal petindvajset po isti ceni.

Naše čebelarstvo je šlo več let po enakem potu. Zgodnja spomladanska paša nam je pripomogla, da smo imeli močne družine in zgodnje roje. Prodali smo vsako pomlad večje število panjev po razmeroma dobri ceni. Zdelo se mi je, da je čebelarstvo ne samo zanimiva, marveč tudi donosna stroka. V moje veliko razočaranje pa je prišla izpremembra. Trgovine s čebelami je bilo konec in s tem tudi konec lepih dohodkov. Matevžek je bil v visokih letih in, ker tudi drugo leto ni bilo kupcev, je na jesen pustil samo deset panjev za zimo. Naslednje leto je začel pešati in kmalu nato umrl. Bil je velik ljubitelj čebel; še tik pred smrtjo se je pogovarjal o njih.

Po Matevžkovi smrti sem začel resno premišljevat, kaj naj počnem s čebelami, ki sem jih tako ljubil. Kako naj si zagotovim od njih dohodkov? Tedaj smo v Poljanski dolini ustanovili čebelarsko društvo. Kot predavatelj je na zborovanju nastopil Avgust Bukovec iz Ljubljane. Ta nam je razložil, kako je treba čebelariti na med. Govoril je tudi o panjih s premičnim satjem, o satnicah in točilu. Nekateri so odobraval, njegova izvajanja, drugi pa so mu, kot je to v navadi, ugovarjali. Zame je bil njegov govor zelo zanimiv, vendar me je motilo vprašanje, kako se da čebelariti na med, kadar ni čebelje paše. Kljub temu mi je predavanje zašlo pod kožo. Začel sem obiskovati razne, tedaj najbolj napredne čebelarje, kot so bili Strgar, Rojina, Bukovec, Babnik, Košak in drugi. Značilno je bilo, da tedaj niti dva izmed teh čebelarjev nista imela enakih panjev. Sicer pa sem videl marsikaj zanimivega in poučnega, toda nisem se mogel odločiti, katerega panja naj se oprimem.

Nekega dne, ko sem bil pri Humku na obisku, je bil tam tudi gospod Žnideršič. Omenil sem mu, da bi rad začel čebelariti na med, a ne vem, kateri panj bi bil za to najprimernejši. Žnideršič mi je pravil, da si je omislil panj, ki je nekaka kombinacija Preussovega, Gerstungovega in Albertijevega sistema, in da se je ta panj v večletni preizkušnji dobro obnesel. Rekel mi je, da lahko kupim take panje pri njem, če pa jih hočem sam izdelovati, mi bo poslal enega za vzorec. Na jesen sem dobil en tak panj od Žnideršiča. Pozimi sva z vaškim mizarjem izdelala 20 panjev na-

tančno po prejete vzorcu. Te panje sem opremil s satnicami in usadil vanje prve močne roje. Bila je dobra paša in ob začetku prve košnje so bile vse satnice izdelane, ob straneh pa napolnjene z medom. Tedaj me je obiskal gospod Humek iz Ljubljane in se je čudil prelepemu razvoju rojev. Na žalost pa ajda kot prejšnje leto ni medila, a tudi hoja ne. Jesensko resje je dalo toliko, da so boljše družine imele zadosti zaloge. Ko je prišla pomlad, smo prenesli kranjiče na reso pod Blegaš, AŽ-panji pa so ostali doma, ker so bili pretežki za prenašanje na hrbtu. Nameraval sem jih prepeljati z vozom, a sem to misel opustil, ker je bila pot tja do Blegaša zelo slaba. Medtem ko so se kranjiči pod Blegašem dobro razvijali in gradili lepo, belo satje, sem moral AŽ-panje doma pitati. Jasno mi je bilo da ta panj ni bil prikladen za Volako in da v Volaki ni bilo ugodnih pogojev za čebelarstvo na med.

Z Žnideršičem sva si ves čas dopisovala. Iz mojih pisem je spoznal, da se zelo zanimam za čebelarstvo. Tisto pomlad mi je pisal, da naj bi prišel za nekaj tednov v Ilirsko Bistrico in mu pomagal pri delu. Doma so mi svetovali, da naj sprejemem ponudbo. Teta je rekla: »Z Matevžkom sva te naučila čebelarjenja v kranjičih, kako je treba ravnati s čebelami v novih panjih, pa si moraš sam poiskati potrebnega znanja.« Po končanem rojenju sem odšel v Ilirsko Bistrico, kjer so me takoj uvedli v razna čebelarska opravila. Ker doma ni bilo posebnega dela pri čebelah, sem ostal pri Žnideršiču skozi vso sezono. Bili smo štirje uslužbenci: dva Nemca in mlad Slovenec Šajn. Šajn je bil priden, zanesljiv in zelo prijazen mladenič; delala sva skupaj pri točenju in razpošiljanju medu.

Tisto jesen me je nekega večera pred mojim odhodom domov Žnideršič poklical v svojo pisarno. Po daljšem razgovoru mi je predložil dve ponudbi. Po prvi ponudbi naj bi prepeljal svoje čebele v Ilirsko Bistrico in se pridružil njegovemu podjetju s primerno plačo in določenimi obveznostmi. Po drugi naj bi mu prodal svoje čebele in stopil v njegovo službo. Želel je, da bi sprejel prvo ali drugo, zahteval pa ni takojšnjega odgovora.

Ko sem pripravil svoje čebele za zimo, sem začel trezno premišljati o Žnideršičevih ponudbah. Hotel sem biti čebelar in od čebel sem pričakoval, da me bodo preživljale. Tega pa v Volaki ne bi bilo mogoče doseči. Pisal sem Žnideršiču, da sem pripravljen prodati čebele in sprejeti njegovo službo. Določil je dan snidenja v Ljubljani, kjer sva se pogodila za ceno čebel in za plačo. Nekega jutra je voz odpeljal vse moje čebele na postajo v Škofji Loki, od koder smo jih po železnici odpremili v Ilirsko Bistrico. Bil je žalosten pogled na prazen in meni tako priljubljen čebelnjak.

V začetku novembra tistega leta sem vzel dopust do prvega januarja. Ko sem bil doma, sem prelistaval ameriško čebelarsko knjigo A. B. C. in X. Y. Z. Pri tem se mi je vzbudila želja po Ameriki in ameriškem načinu čebelarjenja. Prvega januarja 1914 sem se v Trstu ukrcal na prelep, pravkar izdelan parnik in se odpeljal v novo domovino. Od tistega časa se je mnogo spremenilo. Valovi vojne furije so drveli čez lepo Slovenijo. Zgubil sem mnogo znancev in prijateljev, med njimi tudi prijatelja Košaka, vnetega čebelarja in živinorejca v Grosupljem na Dolenjskem. Nemci so požgali stari mlin, kjer sem preživel zorno mladost. Z mlinom vred je zgorel tudi čebelnjak. Ni več starega mlina, ni več starega čebelnjaka — kljub temu pa sta mi še vedno pred očmi kot najlepša slika iz mojega življenja...

NAPREDNO KMETIJSTVO IN ČEBELARSTVO

VIRMAŠAN

Naše kmetijstvo, posebno zadružno in državno, se je povzpelo po drugi svetovni vojni do izrednih uspehov. Če primerjamo predvojne donose žita in drugih pridelkov z današnjimi, vidimo, da smo dosegli donose najbolj razvitih držav. Naša naglo se razvijajoča industrija nudi kmetijstvu vsako leto več poljedelskih strojev za obdelavo zemlje in spravljane pridelkov. Na uporabo ima letno velike množine umetnega gnojila. V kolikor tega v zadostni množini ne proizvajamo doma, ga uvozimo, tako da ga ne primanjkuje ob jesenski ali spomladanski setvi. Naglo napreduje tudi število živine, bodisi zaradi večje vzreje domače ali zaradi uvoza plemenske iz drugih držav. Proizvajamo vedno več močnih krmil, kar izdatno vpliva na boljšo molznost krav. In to je zelo potrebno, ker porabimo zaradi naraščanja prebivalstva vedno več mleka in mlečnih izdelkov. Z osuševanjem zamočvirjenih in namakanjem suhih nerodovitnih površin se večja pridelek sena in drugih krmnih rastlin za živino. Naše kmetijstvo rabi poleg umetnega tudi mnogo živinskega gnoja, ako hoče dosežene uspehe obdržati oziroma še povečati. Hlevski gnoj da zemlji vse tiste snovi, ki so ji potrebne za dobre donose. Umetni gnoj pa te še poviša in je kakor zabela za ajdove žgance, da so bolj slastni.

Oglejmo si kmetijstvo še s čebelarske strani! Včasih so rekli, da je čebelarstvo poezija kmetijstva. Bilo je to takrat, ko so se naši predniki ukvarjali z njim le za zabavo in oddih po težkem delu. Bili so veseli, če so lahko ob nedeljah posedeli na klopci pred čebelnjakom. A če je čebelar jeseni dobil še lonček medu, je bil praznik za vso družino in hvale pridnim čebelam ni bilo ne konca ne kraja.

Danes, ko vse napreduje, bi moralo iti po isti poti tudi čebelarstvo. Ne rečem, da ni napredovalo v primerjavi s stanjem pred petdesetimi leti, toda zdi se mi, da smo dospeli do neke mrtve točke in tam obsedeli. Kljub temu da imamo priznано najboljšo čebelo na svetu, za naše vremenske razmere in naš način čebelarjenja vsestransko preizkušen panj, naše čebelarstvo ne napreduje, ampak raje nazaduje. In zakaj je tako? Zato, ker so uspehi v čebelarstvu odvisni od mnogo več činiteljev kakor v splošnem kmetijstvu. Kaj pomaga najboljša pasma, še tako moderen panj in vsa čebelarska teorija, če pa izpadeta glavna pogoja za uspeh: ugodno vreme in dobra paša. Na to le preradi pozabijo pri nas razni strokovnjaki, ki v sobi za mizo izračunajo že naprej, koliko medu bo dal vsak panj. Papir je potrpežljiv in vse prenese, toda pogledati je treba stvarno resnici v oči. Proučiti in preceniti je treba vse, kar govori za in proti in šele na tej podlagi napraviti končni zaključek.

Da čebelja paša, zlasti travniška in njivska trajno nazaduje, je dosti krivo ravno napredno kmetijstvo. Le poglejmo, zakaj? Danes pazimo, da je vsa obdelovalna zemlja res obdelana. Zginile so široke meje in tako imenovane ozare med njivami, ki so bile polne medovitih cvetlic in so nudile čebelam dobro pašo. In koliko je bilo v žitu včasih raznega plevela, ki je

medil še po končani travniški paši. Danes vse žito prečistimo, a kar še ostane plevela, ga na manjših njivah oplevemo, na večjih pa uničimo z zapraševanjem s herbicidi, tako da nima čebela v žitu ničesar več iskati.

Koliko paše so nudili včasih čebelam pašniki in travniki! Gnojili so jih le ptiči in rastle so na njih samo medovite rože in detelje. Pašnikov sploh niso kosili, travnike pa šele tedaj, ko je vsa trava odcvetela. Niso jih gnojili z nobenim gnojem, zato so bile tudi košnje slabe. Potrebovali so manj krme, ker je bila živina od pomladi do jeseni zunaj na paši. Danes, ko je vse leto v hlevu, travnike močno gnoje, da je pridelek čim večji. S tem so uničili medovite rastline in ostala je le trava, ki da več za živino, a nič za čebele. Še tisto redko cvetje, ki je ostalo na travnikih, pa pade pod koso pred cvetenjem. Nekdaj so bili mnenja, da le popolnoma zrela trava nudi živini vse potrebno za razvoj, a danes učijo ravno nasprotno.

In še na eno rastlino, ki je često izpolnila upe čebelarjev, ko je že vse odpovedalo, naj vas spomnim. To je ajda, o kateri je pesnik zapel:

»Obirajo ajdo nedolžne tatice
čebelarjem nosijo polne mošnjice.«

Danes pa lahko rečemo, da jim mošnjice prazniijo. O pomenu ajde za čebelarstvo ni več vredno govoriti. Ne medi in ne medi, pa naj bo vreme še tako lepo. Gluha je in bo najbrž ostala gluha za vse pobožne želje čebelarjev. Vzroki so nam znani. Z dušikom prenasršena zemlja in neizmenjano seme sta napravila svoje. Mnogi so ajdo popolnoma opustili. Posebno združna in državna posestva sejejo namesto nje krmno koruzo, ki da za živino boljši in večji pridelek. Tako bo kmalu tudi ta, nekdanj za čebelarstvo tako pomembna rastlina šla v pozabo. Naši bodoči čebelarji bodo komaj vedeli, kako okusen je ajdov med in kaj so pomenili včasih za nas ajdovi žganci.

Čebelja pasišča pa se krčijo še iz mnogih drugih vzrokov. Pomislimo samo, koliko dobre obdelovalne zemlje so po vojni porabili za zgradbo stanovanjskih in industrijskih poslopij. Vsa ta zemlja je nudila čebelam kolikor toliko paše. Danes je ni več. Zidovje in stroji pa so za čebele brez vsakega haska.

Pri nas prevladujejo manjši čebelarji, ki čebelarijo le iz ljubezni do čebel. Tudi njih uspehi so zmeraj manjši, kar jih sili, da se čedalje bolj zanašajo na prevoze v druge republike in morebitno gozdno pašo. Gozdove danes bolj gospodarsko izkoriščamo kot nekdanj, prazne poseke pa zasajamo, tako da je čedalje več smrek in hoj. Zato imamo še upanje, da vsaj ta paša ne bo popolnoma odpovedala in da bomo še lahko pasli svoje ljubljenske.

Mogoče mi bo kdo očital, da vse preveč črno gledam in da ni vse tako črno kot opisujem. Že 40 let čebelarim in opazujem, kako napredujeta kmetijstvo in čebelarstvo v mojem kraju, a ne morem opisati razvoja drugače, kot sem ga. Resnici je treba pogledati v oči, pa naj bo še tako kruta. Vse je treba pravilno presoditi in glede na to urediti čebelarstvo, da bo kljub vsemu slabemu kaj uspeha. Ostali bomo zvesti naši pridni čebeli in z njeno pomočjo skušali izvleči iz narave, čim več bo mogoče.

STARI ČEBELARSKI PISCI O ČEBELAH IN ČEBELARJENJU

IZ LATINSČINE PREVEDEL J. FASALEK

Med

Med pada izpod neba; največ ga pade ob vzhodu zvezd, zlasti takrat, ko zasveti Sirius. Pred vzhodom Velikega voza ga sploh ni, pada pa ob jutranji zarji. Takoj, ko se začne daniti, so poškopljani listi dreves z medom. Če si bil zjutraj na prostem, lahko opaziš, da je obleka poškopljena z neko tekočino, lasje pa se ti sprimejo; to je lahko nebesni znoj, neke vrste zvezdna slina, ali sok iz zraka, ki se čisti. Ko bi bil le čist, tekoč ter nepomešan, kot je padel izpod neba!

Ker pada iz takih višin, je često umazan in pomešan s hlapi iz zemlje, ki se dvigajo v nasprotno smer; nalepi se na liste in zelišča, čebele pa ga spravijo v svoje telo — izbruhajo ga namreč z usti —, pokvarijo ga še sokovi cvetlic, pomanjkljivost panja pa ga pogosto oslabi in spremeni. Vendar je zaradi svojega nebeškega izvora izredno sladek. Najboljša je tista mana, ki jo najdejo čebele v čašah nekaterih cvetov. Taka je v pokrajini Atiki na Himetu ter v okolici Hible na Siciliji, drugovrstna pa je na otoku Kalidni. Sprva je med tekoč kot voda, vre kot mošt in se čisti, dvajseti dan pa se strdi. Nato se prevleče s tanko kožico, ki nastaja iz pen ob vrenju. Najboljši med, ki ima najmanj okusa po listju, izvira z listov hrasta, lipe in trstikovca. Kakovost medu je odvisna, kot sem že omenil, predvsem od njegovega izvora. V marsikateri pokrajini je znano satje zaradi voska, kot na primer na Siciliji in v deželi Pelnov, drugod zopet zaradi donosa medu, kot na Kreti, na Cipru in v Afriki. V Germaniji so videli osem čevljev dolg sat, ki je bil na prazni strani črn. V vsaki pokrajini so tri vrste medu: spomladanski se imenuje, če je sat, v katerem je spravljen, zgrajen iz cvetnega prahu, tudi cvetlični. Mnogi trdijo, da je treba ta med čebelam pustiti. Potem bo imelo potomstvo dovolj hrane in se bo dobro razmnožilo. Drugi zopet ne pustijo čebelam po nobeni paši preveč, saj je ob vzhodu velikih ozvezdij lahko pričakovati velik donos; isto je ob sončnem obratu, ko začneta cveteti materina dušica in trta, ki dajeta med zlasti za celice. Pri odvzemanju satja je potreben gospodarski račun, ker čebele zaradi pomanjkanja hrane obupajo, umro ali se odselijo. Bogate zaloge nastajajo zaradi lenobe, čebele pa se hranijo z medom in ne več z eritako. Od te paše pustijo skrbni ljudje čebelam petnajstino. Za začetek je po naravnem zakonu natančno določen čas, ki bi si ga naj ljudje zapomnili in ga upoštevali. Med točimo trideseti dan po rojenju, to je nekako mesca maja.

Druga vrsta je pomladni med, ki se imenuje horajon (ὄρσιον). Tega točimo prav takrat, ko zasiže Sirius, to je približno trideset dni po sončnem obratu. Ta vrsta medu bi razložila ljudem brezkončno preračunljivost narave, če bi njih nagnjenje h goljufivosti ne pokvarilo vsega. Ob vzhodu vsakega ozvezdja, zlasti pri najimenitnejših in ob mavrici, če ne sledi dež,

temveč ogrejejo sončni žarki roso, nastajajo na cvetih zdravila, ki so za nas, zlasti za oči, ture in črevesje prava nebeška darila. Ako jih nabiraš ob vzhodu Siriusa ter se, kot je to pogosto, pripeti, da vziდეjo Jupiter, Venera in Merkur isti dan, je to sredstvo enako sladko, ljudi pa lahko reši smrti kot božanski nektar.

Ob polni luni je več medu, ob jasnem dnevu pa je gostejši. Pri vsaki vrsti medu imenujemo kis tisti del, ki teče sam kot mošt ali olje. Najmanj cenjen je rdečkast med, ker ga čebele nabirajo v suhih dneh. Kjer raste materina dušica, ni belega medu, je pa ta med najboljše sredstvo zoper očesne bolezni in ture. Materina dušica daje med zlatorumene barve, cvetovi (ime rastline je v latinskem tekstu izpadlo, ker je mesto pokvarjeno)... masten, rožmarin pa precej gost med. Med, ki se zgosti, je najmanj cenjen. Med materine dušice se ne strdi, če se ga dotakneš, se vlečejo iz njega prav tanke niti, kar je zanesljiv dokaz za njegovo pristnost. Če med kaplja in padejo kapljice takoj nazaj, je slab. Za nadaljnjo preizkušnjo je važno tudi to, da ima prijeten vonj, sprva sladek, nato pa trpek okus, da je trden in prozoren. Pri spomladanskem točenju moraš pustiti po navodilih Kasija Dionizija čebelam desetino, če so bili panji polni, sicer pa ustrezni del; ako so panji prazni, jih pusti pri miru. Znak za začetek točenja imajo prebivalci Atike zorenje divje smokve, drugi pa Vulkanov praznik (23. avgust).

Tretja vrsta je gozdni med, ki ga ljudje najmanj cenijo. Imenujejo ga tudi med z resja. Čebele ga nabirajo po prvem jesenskem dežju, ko cvete le še resa. Videti je, kot bi bil pomešan s peskom. Prikliče ga posebno vzhod Arkturja 12. septembra. Mnogi odlože poletno točenje do vzhoda Arkturja, ker preteče od takrat do jesenskega enakonočja 14 dni, 48 dni od tega časa dalje pa do zahoda Velikega voza resa najlepše cvete. Atenci pravijo tej rastlini tetralika, na Evbeji pa sisiros. Prevladuje mnenje, da jo imajo čebele izredno rade, mogoče zato, ker ta čas ni druge paše. To zadnje točenje medu opravijo čebelarji v času od zadnje trgatve do zahoda Velikega voza, to se pravi, nekako okrog 13. novembra. Pamet že sama narekuje, da pustiš takrat čebelam dve tretjini medenega satja, in sicer vedno tisto satje, ki ima eritako. Od zimskega sončnega obrata do vzhoda Arkturja prežive čebele 60 dni v spanju brez hrane. V času od vzhoda Arkturja do spomladanskega enakonočja se v toplejših krajih že prebude, vendar se še drže v panju v gruči ter načno hrano, pripravljeno za ta čas. V Italiji se zgodi to šele po vzhodu Velikega voza. Do takrat spe svoje zimsko spanje. Mnogi čebelarji ob točenju panje tehtajo ter tako določijo, koliko medu je treba pustiti čebelam. Vendar je treba biti pravičen tudi pri tem delu: družine, ki jih pri delitvi varaš, lahko poginejo. Važno je, da si pri točenju čist in lepo umit. Čebele sovražijo neprijeten vonj in ženske, ki imajo mesečno čiščo. Ko si jim med že vzel, je najbolje, da jih okadiš z dimom, sicer postanejo divje ali tudi same željno srkajo med. S pogostim dimljenjem jim preženeš lenobo in jih pripraviš k delu. Če ne sede na satju, dobi to svinčeno barvo. Sicer pa prepogosto dimljenje vpliva na med, ker mu nepravilno delo hitro škoduje; če se le malo ovlaži, se skisa. Od različnih vrst obdržimo zato tistega, ki ga imenujemo »nepovojenegac«.

Razmnoževanje čebel

Učenjaki razpravljajo o važnem in težkem spornem vprašanju, kako pridejo čebele do potomstva. Parjenja še pri njih nihče ni nikoli videl. Večina zagovarja mnenje, da nabirajo potomce z usti na cvetovih, kjer naj bi bili primerno in skrbno spravljeni. Drugi zopet menijo, da nastaja po parjenju z bitjem, ki ga imenujemo vodjo družine. Ta je moškega spola in izredne velikosti, da se ne izčrpa. Zato brez njega ni potomcev; druge čebele pa mu sledijo kot žena možu in ne kot svojemu načelniku. To vse-skozi verjetno gledanje pa zavrača nastanek trotov. Kakšen bi naj bil sicer vzrok za nastanek manj popolnih bitij ob enakem parjenju? Prvo mnenje bi bilo bližje resnici, če bi se mu ne pridružilo še drugo vprašanje. Na robovih satja se pogosto rode večje čebele, ki se drugih izogibljuje. To nadlogo imenujemo ojstros (οἰστρος). Kako pa nastane, če jo čebele same vzgoje?

Drži, da vale čebele kakor kokoši. Kar se izvali, je videti spočetka kot bel črvček; ta leži v celici počez in je nanjo tako naslonjen, da je podoben koščku voska. Matica je že od vsega začetka medenorumene barve, ker je vzrejena z izbranim cvetnim prahom; tudi ni sprva črvček, temveč ima takoj krila. Ko začne dobivati obliko pretežne čebelje množice, jo imenujemo nimfo, trotom pa pravijo serene ali kefene. Ako jim potrgaš glave, preden dobe krila, so starejšim nadvse prijetna hrana. Čez nekaj časa odlože čebele v njihove celice hrano in jih pokrijejo, pri čemer močno brenče, da bi, kot domnevajo nekateri, pripravile toploto, potrebno za izvalitev mladice. Pokrite ostanejo tako dolgo, dokler ne predre vsa zalega voščениh pokrovcev. Mladice se izvale kot iz jaje. V Rimu so lahko opazovali ta pojav na posestvu nekega bivšega konzula, ker so bili panji izdelani iz prozorne roževine. Zalega se razvija 45 dni. V mnogih celicah nastane tako imenovani ključ (clavus), ko se strdi grenak vosek, če niso odstranile čebele iz njih zalege zaradi bolezni, lenobe ali naravne nerodovitnosti. To je čebelji splav.

Matica in roj

Takoj po izvalitvi delajo mlade čebele kot neke vrste učenke skupaj s starejšimi in gruča enake starosti spremlja mlado matico. Matičnikov nastavijo več, da ni pomanjkanja. Ko so mladice dorasle, pobijejo po skupnem posvetu najslabše matice, da ne razdvojijo družin. Sta dve vrsti matic: boljša je rdečerumena, slabša pa je črna in pisana. Vse so vedno lepe na pogled, so dvakrat večje kot druge čebele, imajo krajša krila, ravne noge, pokončno držo in na čelu svetle, diademu podobno liso. S svojo bleščečo barvo se zelo razlikujejo od drugih čebel.

Komur se zdi, naj le raziskuje, ali je bil en sam Herkul, in koliko je bilo očetov Bakhov! Vendar še raziskovalci pri tako malopomembni stvari, ki se tiče naših kmetij in ki jo stalno vidimo, niso zanesljivo ugotovili, ali samo matica nima žela, ker je pač veličanstvo njenó edino orožje, ali če ji ga je narava sicer dala, a ji je odrekla pravico, da ga uporablja. Drži, da matica žela ne rabi. Vdanost družine matici je vsega občudovanja vredna. Ko izleti,

jo spremlja vsa družina, naredi okrog nje gručo, jo obkoli, varuje in skriva pred pogledi opazovalcev. V njenem spremstvu je vedno nekaj oprod in liktorjev kot stalnih straž njenega veličanstva. Izleti le, če ima roj enak namen. To lahko opaziš že mnogo prej, ker je nekaj dni pred tem mogoče slišati v notranjosti panja brenčanje, kar je znak, da se roj pripravlja in čaka le še na primeren dan. Ako pa odrežeš matici eno krilo, roj ne izleti. Če so se čebele že odpravile na pot, hoče biti vsaka prav blizu matice in se vesele, da so v njenem spremstvu. Ako je trudna, ji pomagajo, če pa je že izčrpana, jo nosijo. Če kaka čebela zaradi utrujenosti zaostane ali če kam zaide, sledi njenemu vonju. Kamor sede roj, si postavijo taborišče še vse druge.

Čebele prerokujejo o poteku osebnih in javnih stvari, če se v obliki grozda obesijo na hišo ali svetišče. Take prerokbe so že često potrdili pomembni dogodki. Ko je bil Platon še otrok, so sedle na njegova usta, iz česar so sklepali na lepoto njegove umetnosti v pisanju. Med uspešno bitko pri Arbalu so bile v šotoru vojskovodje Druza. Tega ne razlagam tako, kot nekateri preroki, ki imajo tako znamenje vedno za nekaj slabega. Če ujameš matico, si dobil ves roj; ako pa se ta zgubi, se razkropi tudi roj in odide k drugim družinam. Brez matic čebele sploh ne morejo živeti. Le nerade jih pobijejo, če jih je več kot ena; raje podro matičnike, dokler se matica še razvija; to pa le takrat, če ni upanja na pašo. V takem primeru zapode še trote. Vem, da tudi o trotih ni enotnega mnenja. Nekateri mislijo, da so posebna vrsta čebel; imajo jih za tatove, zlasti večje med njimi, ki pa so črni in imajo široko telo. Tako jih imenujejo, ker na skrivaj jedo med. Drži, da jih čebele pobijajo. So brez matice, a odprto je še vprašanje, zakaj se rode brez žela.

V vlažni pomladi je več zalege, v suhi pa več medu. Če v katerem izmed panjev zmanjka hrane, napadejo čebele sosednjega, da bi ga izropale. Odonod jim pa gredo nasproti druge, pripravljene za boj. Ako je v bližini paznik, ga ne napade tisti roj, ki opazi, da mu je mož naklonjen. Spopadejo se tudi iz drugih vzrokov in nasproti si stojita dve vojski z dvema vojskovodjema na čelu, zlasti takrat, ko pride do prepira pri prinašanju cvetnega prahu. Takrat pokliče vsaka matica svoje podložnice na boj. Spopad lahko preprečiš, če potreseš čebele s prahom ali jih okadiš; pomiriš jih z mlekom ali z medeno vodo.

Znamenitosti, sovražniki in bolezni

So poljske in gozdne čebele; zadnje so porasle s ščetinami in mnogo hujše od prvih a so zelo marljive. Kultiviranih (urbanarum) čebel sta dve vrsti. Boljše so kratke, pisane ter stisnjenih oblik; slabše pa so podolgovate in osam podobne. Od teh so najslabše porasle z dlako. V Pontu najdeš tu in tam bele čebele, ki dajejo med dvakrat na mesec, v okolici reke Termodont pa še dve vrsti, in sicer take, ki spravljajo med na drevesih in take, ki delajo to pod zemljo v treh vrstah satja z izredno bogatim donosom. Zelo, ki ga je narava dala čebelam, je zraslo s telesom in zmožno je samo enega pika.

(Dalje prihodnjič)

IZID TEKMOVANJA ZA JANSEVE NAGRADE

Komisija, sestojeca iz članov Ivana Majcna, Slavka Raiča in Jožka Šlandra, je pregledala rokopise, ki jih je Zveza prejela na svoj razpis z dne 5. januarja 1961. Drugo Janševo nagrado je dodelila Francu Guni iz Zagorja ob Savi za članek z naslovom »Naši uljniki«. Ostali članki so bili tako pomanjkljivi, da jih komisija pri nagrajevanju ni mogla upoštevati. Upravni odbor je predlog komisije potrdil na svoji seji dne 12. oktobra 1961.

POROČILO

o X. rednem občnem zboru ZČDS

(Nadaljevanje)

Razprava o poročilih: Kot prvi se je oglasil tovariš A. Novak iz Zgoranje Radgone. Dotaknil se je vprašanja sečnje gozdov v nižinskih krajih. Gozdovi se krčijo in spreminjajo v pašnike. Pada zlasti akacija, ki je bila na primer v Apaški kotlini glavna čebelja paša. Le na nekaterih mestih bodo gozdove na novo zasadili, toda s hitro rastočim drevjem, kot na primer s topoli, ki nimajo za čebele nobenega pomena. Da bi pri tej akciji ne bile naše čebele preveč prizadete, je nujno potrebna koordinacija med čebelarji in gozdarji. Primerne korake naj napravijo posamezna čebelarska društva, v širšem smislu pa upravni odbor Zveze. Medovitih dreves, ki bi prišla v poštev kot nadomestilo na posekanih površinah, je dovolj, toda zanj tisti, ki odločajo pri tej akciji, ne vedo. Na novo formirane pašnike bi bilo treba zasejati z esparzeto, inkarnatko ali kako drugo primerno deteljo.

Nadalje je govoril o kolektivnem zavarovanju čebel. O tem zavarovanju so na sejah in občnem zboru društva mnogo razpravljali, toda člani se nikakor ne morejo navdušiti zanj. Premije so previsoke, zlasti za čebelarje prevaževalce, pogoji zavarovanja ne-

jasni, protiusluge zavarovalnice pa premajhne.

Glede nosebaka je mnenja, da je zelo uspešno sredstvo za pobijanje nosemastosti. Prejšnje leto je napravila ta bolezen v njegovem čebeljaku precej škode, ker se je nosemi pridružila še ameba. Čebele je zdravil z nosebakom in letos spomladi so se lepo razvijale. Zato nimajo prav tisti, ki razglašajo nosebak za »Blažev žegen«.

Delegat iz Celja: Sadjarji delajo čebelarjem še vedno mnogo škode z različnimi, čebelam nevarnimi insekticidi. Zimsko škropljenje bi moralo biti po predpisu opravljeno do 15. marca, a se sadjarji na ta predpis prav nič ne ozirajo. Ko smo se zaradi tega pritožili pri kmetijski zadrugi, so nam svetovali, naj se obrnemo na občino, tam pa so se zgovarjali, da o teh stvareh odloča okraj. Tudi pri okraju nismo dosegli, da bi se predpisi o škropljenju sadnega drevja zaostri v prid čebelam. Zato naj bi upravni odbor Zveze stopil v stik s sekretariatom za kmetijstvo in dosegel, da bi ta izdal posebno odločbo o pravočasnem škropljenju in uporabi takih sredstev, ki čebelam niso škodljiva. V zadnji odredbi iz leta 1960 je pač govor o tem, kako je treba paziti, da ne pride do zastrupitve med ljudmi, ni pa niti besedice o zavarovanju živali in posebej čebel pred strupenimi škropivi.

Tov. Martin Srebrnič iz Gorice: S 1. aprilom je železniška uprava ukinila nekatere olajšave pri prevozu čebel po železnici. Ukinila jih je prav tako novinarjem in odbornikom RK, toda ti so se proti temu pritožili in dobili nazaj stare pravice. Mnenja sem, da bi se to tudi nam posrečilo, če bi se obrnili z utemeljeno prošnjo na odločujoče mesto.

Delegat iz Murske Sobote: Ker ni železnica več javna ustanova, temveč podjetje, ki mora iz lastnih dohodkov kriti vse stroške, ne bomo pri železniški upravi s svojimi prošnjami ničesar dosegli. Zaradi regresiranja pri prevozi bi morale posredovati take ustanove, ki imajo od čebel kake koristi.

Glede na izvajanja tov. Novaka naj pripomnim, da nameravamo letos posekati v Sloveniji kakih 450 ha gozdov. Do sedaj so jih posekali 100 ha, kar bo znatno vplivalo na donosnost v čebelarstvu. Že letos se bo to poznalo na akacijevi paši, ker bodo pasišča preobremenjena. Zato je prav, da se glede tega nekaj ukrene. Ukreniti pa bi bilo treba nekaj tudi glede nabave nezatrošarinjenega sladkorja za krmljenje čebel, o čemer ni bilo v poročilih nobene besede.

Tov. Mrak iz Skofje Loke: Že po delegatih, ki zastopajo čebelarstva društva na današnjem občnem zboru, vidimo, da je v naših vrstah prav malo mladih ljudi. Treba bi jih bilo na ta ali oni način pridobiti, predvsem pa že pri šolski mladini zbuditi zanimanje za čebelarstvo. Sedaj glede tega šole premalo store. Celo na šolah za kmetijske tehnike je samo po dve uri tedenskih predavanj iz čebelarstva. Zveza naj bi preko šolskih oblasti dosegla, da bi šole posvečale tej važni kmetijski panogi čim več pozornosti.

Tov. Kraševac iz Črne: V tajniškem poročilu je bilo precej govora o čebeljih boleznih, ni pa bilo povedano, iz kakšnih vzrokov se bolezni tako širijo. Pri nas na Koroškem razsaja zlasti pršica, ta pa prihaja k nam preko meje iz Avstrije. Kakor vse kaže, so na oni strani pri zatiranju čebeljih bolezni zelo površni. Zato naj bi komisija za obravnavo obmejnih vprašanj posredovala, da bi vskladili avstrijski čebelarji zlasti ob meji svoje ukrepe proti pršičavosti z našimi. Druga taka nadloga je v našem okraju tovarna svinca v Mežici, ki s plini iz dimnikov zastruplja rastline in uničuje čebele. Proti temu bomo morali skupno nastopiti, sicer bomo morali opustiti čebele. Pomoč Zveze pri naših prizadevanjih bi bila zelo zaželena.

Pri nas se mladina precej zanima za čebelarstvo. Na vseh večjih šolah delujejo čebelarski krožki, ki jim gre velika zasluga, da se je to zanimanje povečalo. Morda so taki krožki najprimernejša vzgojna oblika za pridobivanje čebelarskega naraščaja. Zato naj bi jih tudi na drugih šolah uvedli.

Tov. Ivan Kranjc iz Gorice: Pri nas je čebelarstvo zelo zapostavljeno, čeprav je splošno znano, da ni zaprto samo vase, temveč da prinaša koristi tudi drugim gospodarskim pa-

nogam, kot n. pr. sadjarstvu in gozdarstvu. Po ruskih podatkih je ta korist 6-krat večja od tiste, ki jo nudi čebelarjem, po nemških 8-krat, po francoskih 10-krat in po holandskih celo 12-krat večja. A tega nihče ne upošteva. Voznine na železnici so se za čebele povišale kar za 117 %. Ali bomo čebelarji še zmogli nove stroške, ki so s tem nastali? Skupnost je glede na prej omenjeno dejstvo dolžna, da pomaga čebelarjem. Zato naj bi ne samo Zveza, temveč vsa čebelarska društva napisala prošnje na železniško upravo, da nam zopet regresira prevoze kakor drugim koristnikom železnice, to je, novinarjem, tabornikom, spomeničarjem itd. Pri nas smo na prevoze zelo navezani. Včasih smo prevažali celo v Furlanijo. Prevažanje pa je vedno tvegano, ker prav nič ne veš, kako se bo zasukalo vreme v prihodnjih nekaj dneh. V veliko oporo bi nam bile pri tem dolgoročne vremenske napovedi. Prav bi bilo, če bi Slovenski čebelar objavljaj četrtletne prognoze o vremenu, kadar bi pričakovali kako izrazito čebeljo pašo, pa tudi krajše. Podatke bi dobilo uredništvo pri hidrometeorološkem zavodu.

Da bi zmanjšali škode, ki nastajajo v čebelarstvu zaradi škropljenja sadnega drevja, bi bilo umestno, da bi uvedli škropiva iz kvasnih tvarin, kot so to storili v vseh naprednih državah. Ta čebelam niso škodljiva, rastlinam pa celo koristijo, ker imajo v sebi beljakovine. Naša kemijska industrija stopa z velikimi koraki naprej in mislim, da bi ji taka preusmeritev ne delala nikakih težav.

Tovariš Kandušar iz Celja: Opazil sem, da sekajo letos pravi kostanj na zelo širokih področjih. Če bo šlo v tej smeri naprej, bomo čebele prikrajšali še za eno izmed že tako in tako redkih paš. Zveza naj poskrbi, da to nesmiselno početje preneha. Nadalje me zanima, kaj je s čebelarskim zakonom in nabavo čistega sladkorja za krmljenje čebel po nižani ceni. To bi bilo najmanj, v čemer bi nas lahko oblast podprla.

Tov. Valko Razingar iz Radovljice: Glede sekanja gozdov sem mnenja, da ni nihče proti temu, če se gozdovi krčijo in širijo nasadi kulturnih rastlin. Te nasade pa bi bilo treba varovati proti vetrovom in ujemom, ki črno zemljo odpihavajo in odnašajo. Za

take obrambne pasove bi prišla v poštev nekatera medovita drevesa, ki bi donala dvojno korist, eno nasadom, drugo čebelarjem. Našim agronomom bi bilo treba svetovati, katera drevesa bi bila za to primerna.

Za preprečevanje nosemastosti smo v Radovljici uporabili precej nosemaka in dosegli z njim prav lepe uspehe. Kvarijo nam te uspehe edino neorganizirani čebelarji, ki se ne dajo prepričati, da je treba čebele zdraviti.

V Radovljici imamo čebelarški muzej, ki zbujajo veliko pozornost med domačimi izletniki in inozemskimi turisti. Treba pa ga je še izpopolniti; zato prosim čebelarje ne samo to, da si ga pridejo ogledat, temveč tudi to, da poiščejo doma starinske čebelarške predmete, ki bi jih bilo treba ohraniti za bodoče rodove.

Tov. Vlado Rojce iz Ljubljane: Slovenski čebelar je pred leti že objavljaj četrtletne vremenske prognoze, a je s tem prenehal, ker so se napovedi, kljub temu da jih je sestavljaj priznan strokovnjak, le redkokdaj uresničile in niso imeli čebelarji preváževalci od tega nobenih koristi. Zdi se mi, da bi samo omejevali v Slov. Čebelarju že tako pičlo odmerjen prostor drugim, bolj važnim člankom, če bi jih znova uvedli. Zato ne morem podpreti predloga tovariša Kranjca iz Gorice.

Tov. dr. Bratina iz Postojne: Dolgoročne vremenske napovedi so zelo nezanesljive, kratkoročnih, ki so danes že dokaj sigurne, pa Slov. Čebelar ne more objavljati, ker izhaja mesečno in bi jih prinašal prepozno. Čebelarji naj se pač ravnaajo po vremenskih slikah, ki jih daje radio. Povezava s hidrometeorološko službo pa bi bila vendarle potrebna že zaradi tega, da bi dobili opazovalnice vremena na nekaterih važnih čebelarških področjih, kjer jih sedaj ni. Take postaje ni ne v Postojni ne v Istri, v Gorici pa je nepopolna.

Zaradi škropljenja sadnega drevja o nepravem času so morda največ škode pretrpeli čebelarji na Goriškem. Pred nekaj leti so nam čebele, ker so nekatere kmetijske zadruge škropile češnje med cvetenjem z arzenskimi pripravki, tako oslabele, da niso mogle izkoristiti spomladanske paše. Zato bi bili potrebni strožji predpisi o škropljenju in bi bilo prav, če bi Zveza glede tega stopila v stik s sekretariatom za kmetijstvo.

Tov. Avgust Veseničar, načelnik za gospodarstvo v Novi Gorici: Sicer nisem čebelar, vendar sem z zanimanjem sledil vaši debati. Glede škod, ki nastajajo zaradi škropljenja sadnega drevja pri čebelarjih, pa bi svetoval, da naj rešujejo ta pereč problem posamezna čebelarška društva neposredno s kmetijskimi zadrugami in občinskimi ljudskimi odbori. Zadruga in občina so dolžne, da gredo pri tem čebelarjem na roko, saj je to v njih lastno korist.

(Dalje prihodnjič)

IZ LENDAVE

Da bi čebelarji zvedeli tudi nekaj o svojih tovariših, ki živijo na najsevernejši meji Slovenije, objavljaj kratko poročilo o dosedanjem delovanju našega društva.

Čebelarško društvo Lendava je bilo ustanovljeno pred 35 leti. Sedaj ima 7 družin. Vodi ga že več let marljivi predsednik tov. Jože Mohr. Društvo obsega ves teritorij bivšega lendavskega okraja. V njem je včlanjenih 150 čebelarjev. Vsi so redni naročniki na Slovenskega čebelarja. Izjema so madžarska manjšina, ki pa je naročena na glasilo v madžarskem jeziku. Večina ima Sodobno čebelarstvo I. in II. del, nekateri starejši pa celo nekaj inozemskih knjig, tako da je znanje in strokovnost med člani precej na visoki stopnji.

Društvo je tesno povezano z družinami. O vseh važnih sklepih društva ali Zveze obveščamo družine z okrožnicami, te pa svoje člane. Na občnem zboru, ki je bil 5. marca t. l., smo sklenili, da bomo kupili še eno točilo in večjo tehtnico, ki nam je potrebna pri zbiranju in skupni prodaji medu Medeksu. Odbor je ta svoj sklep takoj uresničil in imamo že vse pri gospodarju. Društvo je organiziralo skupno prodajo medu tudi letos. Lani smo ga oddali Medeksu kakih 6000 kg, le večji čebelarji so ga sami prodali.

Upravni odbor je letos kakor tudi prejšnja leta dodelil vsem tovarišem iz sosednjih društev akacijeva pasišča na primernih mestih. Upamo, da so bili vsi zadovoljni, čeprav akacija ni dala tištega, kar so od nje pričakovali. Mariborčani in Selčani so se nam oddolžili s tem, da so nas povabili na kostanjevo pašo. Res smo po več letih spet odrinili

s svojimi čebelami na Pohorje, nekateri pa še dalje. Letošnja paša na pravem kostanju nam zaradi deževnega vremena ni bila naklonjena, veseli pa smo bili, ko smo ob pregledu družin po vrnitvi s Pohorja ugotovili v satih večje količine cvetnega prahu, ki je zlata vreden. Pri nas sejejo kmetje precej ajde. Ta je sedaj v polnem cvetju. Čeravno se je ajdova paša že večkrat izjalovila, upamo, da bo letos vsaj toliko ustregla željam čebelarjev, da ne bo preveč stroškov pri zazimovanju čebel. Paša na otavi je pri kraju; kmetje otavo že kosijo. Na njej je bilo nekaj dni po 1,10 kg donosa, v ostalem pa po 10 do 50 dkg. Do sedaj smo točili komaj enkrat, in sicer povprečno na panj po 8 kg. Pričakujemo, da bomo nekaj točili tudi po končani ajdovi paši.

Za usluge, ki so nam jih izkazali tovariši iz sosednjih društev, se vsem lepo zahvaljujemo in jih prosimo, da bi nam bili še naprej tako naklonjeni, kot so bili letos.

Štefan Sobočan

USPELO PREDAVANJE V VELIKI NEDELJI

Čebelarška družina Velika Nedelja obstaja že skoraj pol stoletja. Le redko katera družina se lahko ponaša z neprekinjenim delom, kljub vsem teritorialnim in političnim spremembam.

Pred drugo svetovno vojno, ko so bile tod pašne razmere za čebele odlične, je bil vsakoletni gost družine takratni čebelarški strokovnjak tov. Peternel, ki je s svojimi predavanji pri nas odpravil primitivnost v čebelarstvu.

Med okupacijo in pozneje je začelo čebelarstvo pešati. Ogromne pašnike in gozdne površine, ki so bile zaraščene z različnim medovitim grmovjem, so bile skrčene. Obširna polja, zasejana z ajdo, so zginila. Tu ajda ne uspeva več in ne rodi. Slabe letine so povzročile, da prevaža čebele od organiziranih čebelarjev, ki jih je 18, danes samo še 50 %.

Družina si je prizadevala, da bi priredila kako strokovno predavanje, toda težek finančni položaj ji je to vedno preprečil. Letos nam je priskočila na pomoč KZ Ormož s kritjem stroškov.

V mali dvorani Zadrúžnega doma v Veliki Nedelji so se zbrali čebelarji iz Podgorca, Tomaža, Ormoža in domačini. V napolnjeni dvorani nam je tov. Edi

Senegačnik iz Ljubljane govoril o čebelarških delih v splošnem, o čebeljih boleznih, prevažanju itd. Ob prijetnem in poučnem predavanju je moral marsikateri čebelar sam sebi priznati, kako pomanjkljivo je njegovo znanje o čebelah. Po predavanju nam je tov. Senegačnik predvajal film o življenju in delu čebel z nadvse zadovoljivo razlago. Obenem je obljubil, da bo še prišel v Veliko Nedeljo in tedaj verjetno z novim filmom. Za njegov trud, za koristno in res poučno predavanje se mu vsi člani naše družine najtopleje zahvaljujemo ter mu želimo na tem področju še večjih uspehov.

G. Hrzič

ČEBELARSKO DRUŠTVO KRANJ

je imelo 28. maja 1961 poučni in zabavni izlet v Maribor k čebelarškemu strokovnjaku tov. Kirarju. Izleta se je udeležilo 41 članov različne starosti. Med njimi je bilo tudi nekaj bodočih čebelarških pionirjev. Iz Kranja smo se odpeljali ob šestih zjutraj. Bil je velik naliv, ki pa naših čebelarjev ni prestrašil in odvrnil od nameravanega izleta. Pozneje nam je bilo vreme še kolikor toliko naklonjeno, samo v Mariboru so naš črni oblaki zopet obdarili s hudo ploho.

Spravil nas je pod streho tovariš Kirar, ki nam je poldrugo uro predaval. Povedal nam je veliko lepega in zanimivega iz svoje dolgoletne prakse. Prav ljubeznivo nam je razkazal svoje vzorno čebelarstvo. Videli smo čisto na poseben način urejeno vzrejo matic.

Tovarišu Kirarju smo se na tem mestu dolžni zahvaliti za trud in čas, ki ga je zapravil zaradi nas. Zahvaljujemo se tudi zastopnikom Čebelarškega društva Maribor, da so nas pričakali ob prihodu in nas pozdravili na kolodvoru. Določili so nam dva vodnika ter s tem pokazali, da smo skupna čebelarška bratovščina. Pokazali so nam tudi razne mariborske zanimivosti. Ker pa dan hitro mine, smo morali misliti na povratek. Avtobus smo najeli samo za en dan, Avtopromet Kranj nam je nudil nekaj popusta. Ker je naša čebelarška blagajna zelo pičila, nam je to zelo prav prišlo.

Udeleženci izleta so se pohvalno izrazili o tej prireditvi. Želeli bi si še kaj takega, ker pa so naši finančni viri skromni, moremo prirediti kaj podobnega le v večjih presledkih.

M. P.

POROČILO ZA AVGUST

V prvi dekadi je bilo zelo toplo in suho vreme. Sredi avgusta in v začetku tretje dekade je bilo nekaj dni z obilnimi padavinami, na koncu mesca pa je spet nastopilo lepo vreme.

V čebelarskem pogledu se avgust ni bolje odrezal od prejšnjih mesecev. V začetku so čebele obletavale cvetlice v otavi, nato pa jesensko resje in ajdo, ki je začela cveteti okoli 15. avgusta. Vse tako kaže, da je suša v prvi dekadi ovirala izločanje nektarja, ker čebele niso dosti nabrale. Začela se je tudi košnja otave. V sušnih dneh je bila ajda na koncu vegetativnega razvoja, ponekod, predvsem v vzhodni Sloveniji, pa že na začetku cvetenja. Zaradi hudega pomanjkanja vlage je v rasti zastala, kjer pa je že cvetela, so se cveti zelo izsušili. Tako ajda spet ni dala zimske zaloge.

Zerovnica-Postojna: Navzlic lepemu vremenu hoja ni medila.

Selnica ob Dravi: Vreme je lepo, a tehtnica pada.

Cezanjec-Ljutomer: Pridelek celega leta bo komaj zadoštoval za zimsko zalogo. Zanimivo je, da pri nas ajda precej slabše medij kakor 7 km vstran ob Muri.

Pušča-Bistra: Na Lonjskem polju je dal polaj samo dobro zimsko zalogo, čeprav je bilo obilo cvetja in dovolj toplote in vlage. Na Mokrem polju so čebelje družine nabrale 1.5 do 2 kg dnevno, toda niti v Gorskem Kotorju niti v Liki (žepek) niso nabrale dovolj za zimo.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	— 50	— 60	+150	+ 40	16,3	30	5	—	310
Dražgoše—Šk. Loka	+210	— 90	+240	+ 360	15,5	29	8	—	253
Zerovnica—Postojna	+240	—120	— 70	+ 50	—	31	6	—	291
Rogatec	—	+ 70	+180	+ 250	18,3	31	4	—	222
Lovrenc na Poh.	— 80	—110	— 80	— 270	18,4	31	5	—	253
Selnica ob Dravi	—155	—105	— 15	— 275	18,3	31	6	—	240
Lovrenc na Drav. p.	+265	+ 10	+195	+ 470	17,7	30	6	—	228
Cezanjec—Ljutomer	+120	— 30	+210	+ 300	18,1	28	5	—	191
Bučkovci—Videm	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ob Ščavnici	+ 80	—150	+150	+ 80	19,6	29	5	—	305
Prosenjakovci—M. Sobota	+ 80	+ 50	+180	+ 310	18,0	31	6	—	269
Lendava	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podtabor—Struge	— 20	—100	+110	— 10	—	30	5	—	241
Svibnik—Črnomelj	+115	— 25	+270	+ 360	—	29	3	—	266
Pušča—Bistra	+355	+585	+340	+1280	18,9	31	3	—	288
Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Povpreček	—	—	—	226,5	—	—	—	—	—

IZ UREDNIŠTVA

Vse od leta 1951 ni bila nobena čebelarška letina kaj prida, letošnja pa je bila še mnogo slabša od prejšnjih. Redki so čebelarji, ki so letos kaj dobili od čebel, a še to, kar so dobili, je bilo bolj paberkovanje kot točenje. Jasno je, da taka letina ne more vzpodbudno vplivati na čebelarje, nerazumljivo pa je, da občutimo to celo pri našem listu. Suša je v kantah, suša je v uredniški mapi! Začelo nam je primanjkovati originalnih prispevkov in, če bo šlo tako naprej, Slovenski čebelar ne bo mogel redno izhajati. Zato prosimo vse sodelavce, da se zganejo in nam pošljejo kak primeren članek. Zaradi časa sedaj prav gotovo ne bodo v zadregi, ker je delo pri čebelah kolikor toliko končano. Upamo, da ta naša prošnja ne bo ostala klic vpijočega v puščavi.

POZIVAMO

vsa društva in družine, da začno takoj sestavljati sezname članov za prihodnje leto. Predpisane tiskovine in nadrobna navodila bodo v kratkem prejele. Ker je članarina vezana z naročnino na Slov. čebelarja, moramo imeti te sezname v rokah vsaj do srede decembra. Le tako bomo lahko določili naklado lista v naslednjem letu. Zato prosimo, da z njih sestavljanjem ne odlašate.

ZA TISKOVI SKLAD

Slovenskega čebelarja so darovali: Ljubljanska čebelarška družina 20.000 din, M. Grad iz Dragomelj 220 din, Anton Felicijan iz Vel. Podloga 120 din, Janez Gajski, Ponikve 200 din, Ivan Šimenc, Beričevo 220 din, CD Središče ob Dravi 200 din.

Zveza čebelarskih društev se vsem darovalcem za njih naklonjenost najlepše zahvaljuje, drugim pa kliče: »Posnemajte jih!«

OPOZARJAMO

čebelarške družine, ki še niso odvedle članarine oziroma razlike na članarini, da to store po možnosti še v tem mesecu. Denar naj pošljejo po čekovni položnici na naš tekoči račun 600-14/3-1077.

VEZANI LETNIKI SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Letnike Slovenskega čebelarja, ki smo jih dali vezat v originalne platnice, nam je knjigovoznica te dni dostavila. Člani jih lahko osebno dvignejo na tajništvo Zveze v Ljubljani, Miklošičeva 30. Če žele, da jim jih pošljemo po pošti, naj nam to sporoče z dopisnico. Vezava vsakega letnika stane 520 din. Poštino zaračunamo posebej.

Kakor vsako leto bomo tudi za letošnji letnik preskrbeli skupno vezavo v originalnih platnicah. Naročila bomo sprejemali takoj po Novem letu, ko bo letnik zaključen.

RADIJSKA PREDAVANJA

za čebelarje so redno vsak mesec. Pri kmetijskih nasvetih bo 28. X. govoril tov. Rojec o prezimovanju čebel, 18. XI. pa tov. Senegačnik o mednarodnem čebelarskem tednu. Razen tega bo na radijski univerzi predaval 25. XII. prof. Senegačnik »O vlogi čebele v kmetijstvu« in 12. III. 1962. tov. Bukovec »O vrednosti medu in njegovi uporabi.«

OBVESTILO

MARIBORSKIM ČEBELARJEM

Z zazimljenjem čebel stopamo čebelarji v novo sezono in upamo, da nam bo prihodnje leto kaj bolj naklonjeno, kot so nam bila pretekla. Sedaj, ko ni več pravega dela pri čebelah, imamo najlepšo priliko za nadaljnjo izobrazbo. Svoje znanje lahko izpopolnjujemo s predavanji in članki, ki jih objavljajo čebelarski listi, vendar to še ni dovolj. Po sugestiji večjega števila naših članov smo se odločili, da bomo organizirali v jesenskem in zimskem času **družabne in debatne večere**, na katerih naj bi se shajali mariborski čebelarji ne glede na članstvo v družinah. Na teh sestankih se bomo čebelarji med sabo bolje spoznali, razpravljali o raznih problemih, iznašali svoje praktične izkušnje in gojili stanovsko družabnost. Debatni večeri bodo **vsako prvo in tretjo sredo v mescu** v hotelu Orel ob 18. uri. Vabimo člane, da se jih redno udeležujejo in na njih tudi aktivno sodelujejo.

Čebelarška družina Maribor-mesto